

Otokurmaca: Franz Kafka ve *Dava*

Emre Bekir Güven , Siirt

 <https://doi.org/10.37583/diyalog.1499607>

Öz

20. yüzyılın gerçeklik algısı ile yakından ilişkili olan “otokurmaca” kavramının, gerçek ile kurmaca ilişkisine bir tepki olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Temelde gerçek ve kurmacanın tamamen ayrı noktalarda konumlanmasına rağmen, 20. yüzyıla geçiş sürecinden itibaren artarak birbirlerinin sınırlarına daha fazla geçmeleri, çağdaş insanın gerçek ile kurmaca eksenindeki algısının çökmesine neden olmuştur. Çöken bu algının, esası itibarıyla tartışmalı olan bir tür olan otobiyografi ile birleşmesi ise otokurmacanın ilk alanını oluşturmaktadır. Yazara ait gerçeğe dair bir verinin, kurmaca bir yapıta kimi zaman bilinçsiz, kimi zaman ise kasıtlı olarak yerleştirilmesi durumu romanlarda karşılaşılabilen bir durumdur.

Bu çalışma, Franz Kafka'nın *Dava* romanı örneği üzerinden otokurmacanın ne olduğunu sorgulamaktadır. Amatörlük sonucu değil, tamamen kasıtlı olarak kendisine ait verileri metne işleyen bir yazar olarak Kafka'nın, yaşadığı bir olayın ardından yazdığı romanda otokurmacaya ne şekilde yer verdiğini irdelemektedir. Çalışmanın amacı, Franz Kafka ve *Dava* ekseninde otokurmacayı farklı bir açıdan ortaya koymaktır.

Anahtar Sözcükler: Otokurmaca, Özkurmaca, Franz Kafka, *Dava*, Gerçek ile Kurmaca İlişkisi.

Abstract

Autofiction: Franz Kafka and The Trial

It can be said that the concept of “autofiction”, which is closely related to the perception of reality of the 20th century, emerged as a reaction to the relationship between reality and fiction. Although reality and fiction are basically positioned at completely separate points, their increasing bordering on each other since the transition to the 20th century has caused the contemporary man's perception of the axis of reality and fiction to collapse. The combination of this collapsed perception with autobiography, which is essentially a controversial genre, constitutes the first field of autofiction. A situation that can be encountered in novels is that the author's real data is placed in a fictional work, sometimes unconsciously and sometimes deliberately.

This study questions what autofiction is through the example of Franz Kafka's novel *The Trial*. It examines how Kafka, as an author who deliberately devoted his own data to the text rather than as a result of amateurism, included autofiction in the novel he wrote after an event he experienced. The aim of the study is to reveal autofiction from a different perspective on the axis of Franz Kafka and *The Trial*.

Keywords: Autofiction, Self-Fiction, Franz Kafka, *The Trial*, Relationship Between Reality and Fiction.

EXTENDED ABSTRACT

Fictionalization of autobiographical elements is an action that can generally be encountered in the works produced by amateur writers or even strong writers at the beginning of their writing life. Reasons such as the lack of all necessary data regarding the act of writing about the event or subject, or the fact that almost the only material the author has is his own life, may lead the author to fictionalize the facts of his own life.

The inclusion of the author's biography in a fictional text can be interpreted as a sign of poor writing skills or poor quality in some respects. These can be produced about the legitimacy of the expectation that the author can move away from reality and create figures, events, places and times in accordance with the universe of the completely fictional layer. However, if the author produces very strong products in terms of narrative dimensions, these comments and theses lose their validity.

The fact that Franz Kafka presents texts of a quality that has become a part of world literature, rather than belonging to German, Austrian or Czech affiliations, makes the fictional elements he includes in his texts especially worth examining. On the other hand, the novel *The Trial*, which he wrote after a concrete event he experienced, can be positioned at a very different point in this respect. After the trial of Kafka cheating on his fiancée, Felice Bauer, with their mutual friend, Grete Bloch, Kafka started writing the novel *The Trial*. In the trial held at the *Askanischer Hof* hotel, what was important and central, rather than whether other people found Kafka guilty or not, was whether Kafka found himself guilty. The fact that Kafka found or could find various justifications for this action, especially his inability to control himself, does not change the fact that he resorted to an immoral action that was in line with the essence and philosophy of the crime. As a matter of fact, the reflection of the situation in the novel *The Trial* is in the same direction. Josef K.'s guilt and innocence are unclear at first glance. In fact, in the opening sentence, it is clearly stated that K. did nothing and was slandered. However, when the novel is taken as a whole, K.'s immoral behavior shows that he is not completely innocent. As a result, it is shown to the reader that he was not only killed, but that he was killed with the implication that he lost his honor.

In addition to the connection between the trial and the writing of the novel, the multi-dimensional parallelism between Kafka and K. gives rise to thesis that the novel *The Trial* contains autobiographical elements, or even consists of autobiography. Apart from this, the fact that the trial in the real layer continues in the fictional layer affects the researcher or the reader as an extraordinary technique. For a reader familiar with Kafka's biography, the novel can be positioned at a very different point. It is clear that Kafka resorted to this not as a result of amateurism, but purely as a technique, and that he literally vomited blood through the act of writing in parallel with his illness. In this respect, the novel *The Trial* is an action that goes far beyond the transfer of some biographical elements about Kafka into a fictional text by Kafka. The impression emerges that the case novel as a whole consists of a fictionalized reality.

It is clear that Kafka, as a strong and productive writer in terms of narrative, transferring an event he experienced into a fictional text and philosophizing about the event he experienced in this text is not the result of a simple impulse. Kafka also problematizes the perception that facts are not real and fiction is not fiction, which started with the transition to the 20th century. Combining a genre such as autobiography, which can be debatable as to whether it is essentially a factual/instructional text or a fictional text, with the collapse of the perception of reality and fiction in the 20th century, creates a completely different topic of discussion.

It is possible that the deliberate transfer of autobiographical elements into the novel *The Trial* as a fictional text and the use of this action as a technique can be considered as the problematization of the ambiguity between reality and fiction in the 20th century. In addition to the ambiguity of autobiography as a text type, the blurring of reality and fiction that emerges concretely in the period carries the concept of "autofiction" to a different point from its known meaning.

Through Josef K., Franz Kafka realizes autofiction not as simple data, but as a whole and by problematizing it. This study questions what autofiction is through Franz Kafka and the novel *The Trial*, but examines autofiction from a different perspective in the example of Kafka and *The Trial*.

Giriş

Otokurmaca, 20. yüzyıl gerçeklik algısı ve bununla bağlantılı olarak, günümüz otobiyografi alımlaması ile de yakın ilişki içindedir. Modernite ile birlikte ortaya çıkmaya başlayan değişim ve dönüşümlerin, insanı ve içinde bulunduğu mekânı farklı bir noktaya taşıdığı bilinmektedir. Tüm bunların üzerine iki dünya savaşı, Soğuk Savaş, Berlin Duvarı gibi olgular ise 20. yüzyılı, diğer yüzyıllardan farklı bir konuma yerleştirmiştir. Çalkantılarla dolu bu yüzyıl, başta gerçeklik olmak üzere, insanın çeşitli algılarının değişmesine hatta ortadan kaybolmasına neden olmuştur. Almanya’da ortaya çıkan Planck, Einstein, Heisenberg gibi bir grup teorik fizikçi, yüzyıllardır süregelen Newton fiziğini tartışılır kılar. “Somut gerçek, artık Newton fiziğinin savladığı gibi somut ve mantıklı değildir modern fizikte” (Ecevit 2016: 26) görüşü hakimdir. Kuantum, izafiyet, belirsizlik gibi konular gerçeğin, sarsılmaz olmadığını modern insana göstermektedir. Diğer bir tarafta Adler ve Freud gibi isimler ise gerçekliğin farklı bir boyutunu kazanmaktadır. Bunlarla birlikte insanın refahına katkı sunacak olan ve yüzyıllardır çaktığı zorluklardan onu kurtaracak olan modern teknik gelişmelere rağmen insanlık huzursuz bir atmosfer içindedir ve savaşmaktadır. Üstelik tarihteki büyük derslere rağmen, bu derslerin ardından Rönesans, Hümanizma ve Aydınlanma dönemlerini geçirmiş insanlık, büyük çapta bir dünya savaşı ile karşı karşıyadır. Tüm bunlar, gerçeğin gerçek olmadığı, gerçeğin kurmacadan ibaret olduğu algısını ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla 19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçiş ve 20. yüzyılın ilk çeyreği, kurmaca olanın gerçeğe, gerçek olanın ise kurmacaya dönüştüğü dönemler bütünüdür. Algıdaki bu değişikliği açıklamak üzere, katı gerçeklik, doğrulanabilirlik, olgusal gerçekler sunmasıyla bilinen doğabilimin kurmacaya veya “fantastik” olarak anılan edebiyata dönüştüğü ifade edilir:

Son birkaç yüzyıldır bilimin neden-sonuç ilişkisini temel alan ve kesinlik/değişmezlik üzerine kurulu saptamaları, yerini giderek belirsizlik/olasılık/görecelik kavramlarının yön verdiği bir doğabilim eğilimine bırakmaktadır. Bilim artık geleneksel edebiyatın fantastik diye adlandırdığı türden bir gerçeklik anlayışı sunmaktadır insanoğluna. (Ecevit 2016: 27)

Katı gerçekliğin oynak kurmacaya dönüştüğü ve “gerçekliğin paradoksal, belirsiz, kesinliğe konu olmayan açık uçlu doğası” (Sarup 2019: 187) söyleminin konuşulduğu bu ortamda neyin gerçek, neyin kurmaca olduğu tartışması kökten anlamını kaybetmişken, bu sınır silikliğinin üzerine otobiyografi gibi belirsizliğiyle bilinen bir metin türü eklenmektedir. Otobiyografi, normal şartlarda yazarın ve anlatıcının bir olduğu, kişisel yaşam öyküsünün anlatıldığı, düzyazı formatında yazılmış metin (krş.: Wagner-Egelhaaf 2005: 6) şeklinde tanımlanabilir. Ancak, otobiyografi ile otobiyografik roman gibi olguların varlığı, çeşitli soruları doğurabilmektedir. Nitekim bu konu, edebiyat kuramı kaynaklarında da tartışmalıdır (Wagner-Egelhaaf 2005: 2-5; Stevick 2017: 34). Otobiyografi veya otobiyografik romanda yazara olan inanç ya da inançsızlık, söz konusu metni, gerçek/öğretici metin veya kurmaca metin kılabilenmektedir. Gerçek metin olarak otobiyografiye, yazarının ekleyeceği hayal ürünü olan tek bir unsur dahi metnin gerçekliğini sorgulatabilir. Kurmaca metin olarak otobiyografik romana, güvenilmez anlatıcı kılığıyla yazarının ekleyeceği “Bu metindeki her şey hayal ürünüden ibarettir!”

söylemi, metnin kurmaca yapısını sorgulatabilecektir. Dolayısıyla otobiyografi için söylenen “[...] kütüphaneye gelen bir otobiyografi, eğer kütüphaneci eserin yazarına inanıyorsa, hikâye türünden olmayan eserle aynı rafa gider. Aksi halde hikâye sayılan edebi eserle aynı rafta kalır. Bir edebiyat eleştiricisinin açısından böyle bir ayrımın faydasını anlamak zordur.” (Stevick 2017: 34) durumu, tam anlamıyla geçerlidir. Otobiyografi ve materyalini oluşturduğu otobiyografik roman ve bu yönde herhangi bir kurmaca tür, gerçekliği ve kurmaca yapmayı büyük ölçüde belirsiz bir metin olabilmektedir.

Otobiyografinin kendi özünde taşıdığı, gerçek ve kurmaca eksenindeki belirsizlik, 20. yüzyılın ortaya çıkardığı sınır silikliğiyle bire bir örtüşmektedir. Gerçekliğin yerini alan simülasyonlar, hipergerçekler hatta yalanlar, Postmodernite ile birlikte kabul gören/meşru bir zemine yerleşmiştir. Tüm bunlar, Modernite’nin doğuşu ile birlikte ortaya çıkan ya da farklı perspektife göre Modernite’yi doğuran teknik ve toplumsal gelişmelerin neden olduğu olgular olarak görülebilir.

Gerçek ve kurmaca sorunsalının en başarılı yansımalarından biri hiç kuşkusuz Franz Kafka yapıtlarıdır. Nedenselliğin yokluğu, belirsizlik, varoluşsal sorunsal gibi olgular Kafka’nın yapıtlarının adeta temelini, felsefesini oluşturmaktadır. Bu yönüyle Kafka’yı, zamansal/dönemsel uygunluktan bağımsız, fakat felsefe olarak modernizm ve postmodernizmi yaratan isimlerin başında konumlandırmak mümkündür. Kafka’nın mektuplarında hatta günlük gibi gerçek metinlerde dahi güçlü bir edebiyatın varlığı ortadadır (krş.: Kafka 2013: 57-59, 237, 341-344, 493). Kafka’nın kurmaca metinlerinde ise varoluş sorunsalına dair unsurların varlığı net bir şekilde göze çarpmaktadır. İçinde yaşadığı dünyanın ve kendisine yaşamın farklı alanlarının bir bütün olarak sunduğu atmosfer nedeniyle Kafka’nın, gerçek içinde kurmacaya, kurmaca içinde ise gerçeğe yer verdiği söylenebilir. Bu yönüyle Kafka metinleri gerçek ile kurmaca ilişkisini sorunsallaştırmakta ve okurun bu ilişkiye dair algısını dağıtmaktadır. *Dönüşüm* yapıtlarındaki böcek sorunsalı bu durumun somut göstergesidir.

Kafka’nın edebiyata dair oluşturduğu genel izlenimi ve “hileli” dili, okur ya da araştırmacıyı gerçek metinlerde edebiyatı, kurmaca metinlerde ise gerçeği aramaya iter. Bu nedenle Kafka’nın kurmaca metin türünde verdiği yapıtlarda gerçeğe dair ya da otobiyografik unsurlar arama dürtüsü yersiz değildir.

Otokurmaca

Özkurmaca, özkurgu, özfiksion, otokurgu, otofiksion gibi kullanımları da bulunabilecek olan otokurmacayı (Alm.: Autofiktion, Fr.: Autofiction, İng.: Autofiction) tanımlamaya çalışmak, ifade ettiği türe de paralel olarak karmaşık bir eylem olabilmektedir. Gerçek metin türü olarak biyografinin kurmaca bir metinde yer alması veya tam tersi şekilde, kurmaca unsurların gerçek bir metne hasredilmesi, iki metin türünün kesiştiği bir noktayı oluşturur. Geleneksel kabulün aksine otobiyografi, özünde de tartışma konusu olabilmektedir:

Otobiyografilerin çoğu, ilham ve hayal gücünün mahsulüdürler, bundan dolayı sanatçı, hikâyede olduğu gibi, hayatındaki olaylar ve tecrübeler arasından sadece bir bütün

oluşturacak olanları seçmek zorundadır. Bu bütünün yansıttığı şahsiyet, sanatçının gerçek şahsiyetinden üstün olabilir veya gerçek karakter ve davranışlarını ifade edebilir. (Stevick 2017: 38)

Bir taraftan denilen gerçek metin, diğer taraftan kurmaca metin olabilen otobiyografi, bu yönüyle otokurmacaya oldukça uygun bir zemin sunmaktadır.

20. yüzyılda materyalist algının değişimi, hatta belirli açılardan çöküşü ile birlikte ortaya çıkan gerçek ve kurmaca ilişkisi, özünde de belirsiz olan otobiyografiyi farklı bir boyuta taşımıştır. Geleneksel kabule göre gerçek, fakat uygulama alanında gerçekliği belirsiz olan otobiyografi, otokurmaca ile birleşerek, gerçek ile kurmaca eksenindeki belirsizlik bağlamında daha ileri bir noktada konumlanmıştır. Genel olarak bakıldığında, türlerin belirsizliği, türlerarasılık, herhangi bir türe dâhil olamama ya da birden fazla türe uygun düşme tarzında yapıtlar postmodern edebiyatta sıkça karşılaşılan metinlerdir. Dolayısıyla 21. yüzyılda otobiyografinin, hangi metin türüne dâhil olma konusunu tartışmak hem otobiyografinin özü hem de postmodern edebiyatın iddiası itibarıyla sonuç vermesi güç olan bir uğraştır. Bu yüzden otokurmaca, geleneksel tür tanımlamalarını sorunsallaştıran bir tepki duruşu olarak da ele alınabilir. “Otokurmaca bir metin hem kurgusal hem de otobiyografik olma iddiasındadır ve dolayısıyla geleneksel tür anlayışında bir paradoksu temsil eder.”¹ (Gronemann 2019: 241) görüşü, otokurmacanın gerçek ve kurmaca metin türleri arasındaki geçişkenliği ve sonucunda oluşturduğu paradoksu anlatmaktadır. Dolayısıyla otokurmaca, 20. yüzyıla geçiş süreci ile birlikte başlayan, gerçeğin kurmacaya ve kurmacanın da gerçeğe dönüşmesi durumlarının yansımaları olarak yorumlanabilir.

Otokurmacanın, edebiyattaki uygulamasına önerilebilecek net bir tanım, uygulama alanını, yani kuramın kurmaca metne yasımasını kısıtlama riski taşımaktadır. “Otobiyografi ve romanın birleşimi olarak anlaşılan otokurmaca kavramı ve uygulaması, edebiyatın sınırlarıyla ilgili çeşitli yönlerden sorular ortaya çıkarmaktadır.” (Zipfel 2009: 286) görüşünden de anlaşılacağı üzere, en temel tanımlanama dahi, çeşitli sorunlar doğurmaktadır. Bunlardan en dikkat çeken, gerçek metin ile kurmaca metnin birleşimidir. Bu yüzden kavramın asıl atfedildiği kişi olan, Doubrovsky’nin 1977 tarihli “Otobiyografi mi? Hayır, bu, dünyadaki önemli insanlara, hayatlarının son demine ayrılmış güzel üslup ayrıcalığıdır. Tam anlamıyla gerçeklerin ve gerçek olayların kurmacası isteniyorsa, otokurmaca.” (Zipfel 2009: 285) tanımı esas alınabilir. Ancak, bu tanımın da günümüz otokurmacasının uygulanma alanını kapsadığı söylenemez. Bu yüzden kısıtlayıcı bir tanımdan çok, hangi durumlarda otokurmacadan bahsedilebileceğine değinmek daha sağlıklı bir sonuç verecektir. Önerilebilir ki, kabaca ve bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla:

- Yazarın, gerçek yaşantılarını yorum katmaksızın kurmaca metne işlemesi;
- Yazarın, gerçek yaşantılarını kurmacalaştırarak, yaşanmış olmalarını arzu ettiği şekliyle gerçek veya kurmaca metne taşıması;
- Yazarın, zihninde kurguladığı yaşantılara gerçek metinde yer vermesi;

¹ Yabancı dillerden yapılan alıntılar yazar tarafından çevrilmiştir.

- Yazarın, gerçek kişi olarak kurmaca metinde somut varlık göstermesi;
- Yazarın ya da yaşantılarının, kurmaca metnin olay ve/veya kişilerine bilinçli ya da bilinçsiz yansması;

benzeri eylemlerin varlığı durumunda, metnin otokurmaca yönü tartışmaya açılabilir. Bunların en az birinin varlığı durumunda otokurmacaya dair unsurlardan bahsedilebilir; ancak, metnin tamamının otokurmacadan ibaret olup olmadığı ise ayrı bir konudur. Bu noktaların birden fazlasının, hatta tümünün varlığı durumunda da metnin tamamı otokurmacadan oluşmayabilir. Belirleyici olan, otokurmacanın hangi boyutta ve ne amaçla metinde yer aldığıdır. Kimi zaman yazar oldukça somut bir şekilde dünyadaki gerçek varlığını ve yaşamını kurmaca metne taşıırken, kimi zaman da belki farkında dahi olmadan kendisini ya da yaşantısını kurmaca metnin figürü veya olayına dönüştürebilmektedir. Nitekim Thomas Mann ve Franz Kafka metinleri, bu ikiliğe dair nitelikli örnekleri oluşturmaktadırlar.

Franz Kafka

Franz Kafka 1883 yılında Prag'da doğar. Liseyi Prag'da, Almanca eğitim-öğretim uygulayan devlet lisesinde okur. Üniversiteyi Prag Alman Üniversitesi'nde okur. Öğrenim hayatının ilk iki haftasında kimya, sonrasında ise hukuk öğrenimi görür. Bu öğrenim esnasında kültür/sanat tarihi derslerini de alır. Buradan hareketle Alman filolojisi öğrenimi de görür. 1904 yılında, 21 yaşındayken *Bir Savaşın Tasviri* çalışmasına başlar. Yapıt, bilinenler ve günümüze ulaşanlar arasında muhtemelen ilk çalışmasıdır. (krş.: Wagenbach 1995: 140-142)

Aslında hukuk doktoru olan Kafka, hukukla ilgili avukatlık, sigortacı gibi farklı işlerde çalışmış olsa da daha çok edebiyata yönelmiştir. Bu nedenle Kafka'nın, adını duyurduğu ve dünyanın tanıdığı asıl uğraş alanının edebiyat olduğu açıktır.

Kafka'nın yapıtlarındaki anlatı gücü o denli yüksek ve farklıdır ki, bu tarzı tamamıyla kapsayabilecek bir akım ya da dönem bulmak güçtür. Bu nedenle Kafkavari, yani Kafka'nın üslubuna uygun anlatı anlamlarına gelebilecek veya ilk bakışta bu şekilde alımlanabilecek "Kafkaesk" kavramı (krş.: Sarı 2016: 8; Glück/ Rödel 2016: 136) doğmuştur. Bu kavram tekinsiz, tehdit eden, korkutucu gibi anlamlar atfedilebilecek özgün bir anlatı stili olarak özetlenebilir. (krş.: Sarı 2016: 5-11, 55-59)

İçinde yaşadığı atmosfer, taşıdığı hastalık, ait olduğu dinsel köken ve sosyal yaşamı gibi olguların Kafka'nın, yazma ediminde beslendiği noktalar olduğunu söylemek mümkündür. İlk bakışta bir insanı olumsuz yönde etkileyebilecek bu olgular, Kafka'yı anlatı gücü açısından adeta var eden noktalar olmuştur. Kafka'nın başka bir coğrafyada, sağlıklı bir birey, inançlı bir Hristiyan olduğunu hayal etmek güçtür. Bu özelliklerde olması durumunda ise bugünkü anlamda Kafka veya Kafkaesk anlatılarının ortaya çıkıp çıkamayacağı konusu kuşkuludur.

Kafka'nın, beslendiği olgular ile birlikte ürettiği ve sonrasında dünya edebiyatında önemli bir yer tutan *Dava*, *Şato*, *Amerika* gibi yapıtları, ölümünden (1924) sonra yayımlanmıştır.

Dava

Dava romanı Franz Kafka'nın sınırlı sayıda romanları arasındadır. Roman 1925 yılında yayımlanmış ve Kafka'nın postum yayımlanan yapıtları arasında önemli bir noktada konumlanmaktadır. Yazımı ise 12 Temmuz 1914'te (krş.: Kafka 2013: 755-756; Sarı 2019: 7) karşılaştığı yargılama olayına dayanır. Başvurduğu “ahlaksızlık” eyleminin ardından bir dizi insan, Kafka'yı yargılar. Kafka diğer insanların hükümlerinden bağımsız olarak kendisini suçlu olarak görmektedir. Bu dürtü ile *Dava* romanı üzerinden yazma edimine başvurur.

Kafka'nın bir terapi ya da hesaplaşma aracı olarak *Dava* romanına başvurduğu ihtimali güçlüdür. Roman, kısaca şöyle özetlenebilir:

Josef K., 30. yaş gününün sabahında tutuklanır. Kendisine göre herhangi bir suç işlememiş ve muhtemelen iftiraya uğramıştır. Kendisine herhangi bir neden bildirilmez. Tutuklu olmasına rağmen normal hayatına devam edebilmekte ve çalıştığı bankaya gidebilmektedir.

Mahkemeden neden tutuklandığına ve kendisini neye karşı savunması gerektiğine dair yanıtları alamaz. Josef K. sorununu çözmeye çalışırken bir taraftan bürokratik engellerle karşılaşır, diğer taraftan yozlaşmışlıktan da yakını. Kendi tarafında ise paradoksal bir durum söz konusudur. Süreç boyunca bir yandan soru ve sorunlarına yanıtlar ararken, diğer yandan kendisine yardım edeceğini düşündüğü adliye çevresinden kadınlarla cinsel yakınlaşmalar yaşar.

Josef K. ne ile suçlandığını, kendisini neye karşı savunması gerektiğini bilmediği gibi kararı da öğrenemez. Gerçekte bir mahkeme kararı olup olmadığı da belirsizdir. Buna rağmen 31. yaş gününden bir gün önce iki kişi tarafından alınır ve bir taş ocağında bıçaklanarak onursuzca öldürülür. (krş.: Kafka 2017: 1-216)

Franz Kafka ve *Dava* Ekseninde Otokurmaca

Günlükler'de geçen “Hayatımda ilk kez Montmartre'dan büyük bulvarlara gittiğimde metronun gürültüsünü korkunç bulmuştum.” (Kafka 2013: 691) ifadesi, Modernite'nin Franz Kafka için ne anlam ifade ettiğini anlatır niteliktedir. Yeraltında, kendisi için milimetrik ölçülerde yapılmış bir tünelde giden trenin çıkardığı ses, günümüzde dahi ürkütücü olabilmektedir. Aynı trenin istasyona girerken oluşturduğu ses ve görüntü, çalkantılarla başlayan bir yüzyılın insanı üzerindeki etkisi düşünülmelidir. Üzerinden henüz 20 yıl geçmeyen Lumiere Kardeşler'in tren tecrübesine paralel olarak, Modernite insanı ve Kafka, sadece teknik gelişmelere olan yabancılığından değil, modernizmin bir

felsefe olarak sunduğu belirsizlik ve nedensizlikten (nedensel kopukluk) korkmakta ve adeta kaçmaktadır.

Yüzyıllardır süregelen katı fizik kuralları, neden ve sonuç arasında diyalektik bağı zorunlu kılmıştır. Ancak, 20. yüzyıl itibarıyla olasılık, görecelik ve belirsizlik gibi olguların konuşulduğu (Ecevit 2016: 26-27) bir ortamda nedensellikten uzak ilişkiler ortaya çıkmıştır. *Don Kişot*'tan 20. yüzyıla kadar roman, bir tür olarak, büyük ölçüde neden-sonuç ilişkisine uymuş, uymak zorunda kalmıştır. Ancak, 20. yüzyıl itibarıyla, o güne kadarki katı gerçeklerin birer kurmaca olduğunun ortaya çıkışıyla birlikte roman, şu ifadelerle başlayabilecek bir boyuta ulaşmıştır:

Biri Josef K.'ya iftira atmış olmalıydı, çünkü kötü bir şey yapmadığı halde bir sabah tutuklandı. (Kafka 2017: 1)

Nedensellikten kopuk olay zinciri romanın sadece başlangıcında değil, tamamında okura sunulmaktadır. Başlangıcın hemen ardından “Kiraladığı odanın sahibi Bayan Grubach’ın K.’ya her sabah saat sekize doğru kahvaltısını getiren aşçısı o gün gelmemişti. Oysa böyle bir şey şimdiye kadar hiç olmamıştı.” (Kafka 2017: 1) ifadeleri gelir. Roman boyunca nedensiz olayların peşinde olan Josef K., yine nedensiz bir şekilde aradığını bulamaz. Romanın neredeyse tamamı nedensellikten uzak sonuçların, sonuçsuz nedensizliklerin oluşturduğu kopuk parçalardan oluşmaktadır:

Sakin kalmak kolay değildi. Fakat ben sükunetimi korudum ve şeflerine son derece sakin bir şekilde -burada olsaydı söyleyeceklerimi doğrulardı-, neden tutuklandığımı sordum. Biraz önce sözünü ettiğim genç bayanın koltuğunda aptalca bir kibirle oturan şef ne cevap verdi biliyor musunuz? Baylar, aslına bakarsanız hiçbir şey demedi, belki de gerçekten bir şey bilmiyordu, beni tutuklamıştı ve bundan son derece memnundu. Hatta bununla da kalmadı, benim bankamda çalışan üç memuru bahsettiğim bayanın odasına soktu ve bu üçü genç bayanın fotoğraflarını, özel eşyalarını karıştırıp darmadağın ettiler. (Kafka 2017: 41)

Modernist romana kadar böyle bir tarzın hayali dahi güçtür. Roman normal şartlarda, nedensel bağlar ile örülüdür. Ortaya çıkan herhangi bir sonuç, nedensiz değildir ya da nedensiz oluşmaz; bir süreç ve zincir halinde gelişir. Buna paralel şekilde, herhangi bir nedenin de doğurduğu sonuç vardır. Ancak, modernist romanın önemli temsilcileri bu zinciri ve algıyı dağıtmaktadır ya da yapıbozuma tabi tutmaktadır. Franz Kafka ise, darmadağın olmuş bu algıyla adeta oyun oynamaktadır. Kafka’nın modernizm ile olan bağına bakıldığında, Albert Einstein ile olan karşılaşması önem atfedilmektedir:

[...] 20. yüzyılın ilk on yıllarında Prag’da Bayan Fanta’nın evindeki kültür/sanat toplantılarına katılan Franz Kafka’nın, bu toplantılarda buluşlarını doğrudan Einstein’ın kendisinden dinleme olanağı bulduğunu biliyoruz. Einstein’la karşılaşmasının, modernizmin bu büyük öncüsünün yaşama ve gerçekliğe bakışını etkilediği su götürmez. (Ecevit 2016: 27)

Bu ifadelere ek olarak Kafka’nın anlatıdaki genel yaklaşımını da göz önüne alarak, nedensellikten uzak modernist tavrın, Kafka’nın hedef aldığı ve böylece sorunsallaştırdığı bir alan olduğu ortaya atılabilir. Bu tezden hareketle, Kafka’nın, içinde yaşadığı ve bizzat kendisinin yanı sıra ait olduğu toplumun da içinde yaşadığı bu atmosferin otokurmacasını yaptığı söylenebilir. Dolayısıyla Kafka, gerçekte var olan ve kendisinin de bunlardan

bağımsız olmadığı Modernite'yi, bir dönem, felsefe, tavır veya uygulama olarak sorunsallaştırmaktadır.

Modernite'nin romandaki varlığının alımlanması, okur ya da araştırmacının bilgi düzeyiyle doğru orantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuya dair veriler, kuşkusuz daha soyuttur ve yorumlamaya bağlı olarak hermenötik barındırdığı açıktır. Ancak, diğer taraftan Kafka'nın psikolojik yapısı bir yana, sadece bilinen yaşamının dahi *Dava*'da anlatılan ile ne denli örtüştüğü açıktır. Kafka içinde yaşadığı dönemin, coğrafyanın, toplumun, etnik ve milli toplulukların, ailenin, duygusal ilişkilerin ve daha birçok olgunun etkisinden bağımsız ve bunlara yapıtlarında dolaylı olarak yer vermeyen biri değildir. Tam tersine, en ince konuya dahi olağanüstü gözlem gücüyle ve derin yorumla yaklaşan bir isimdir. Janouch'un aktardığı örnek Kafka'nın bu yaklaşımını açıklar niteliktedir:

Kafka'nın gazetelere pek güveni yoktu. Bende çeşitli gazetelerden ne zaman bir paket görse gülümserdi.

Bir gün şöyle dedi: «Gazeteye gömülüp gitmek deyimi durumu gerçek anlamda yansıtıyor. Gazete dünyada olup bitenleri duyurur bize – yan yana taş ve pislik yığınları. Bir toprak ve kum yığınının başka bir şey değil. Anlam denilen şey nerde peki? Tarihe olaylar yığını gözlemlenirken hiçbir önemi yok. Önem taşıyan şey, olayların içerdiği anlamdır. [...] (2008: 84)

Kafka'nın bu yaklaşımı, (dönemin) sunduğu çalkantılar göz önüne alınarak Modernite'ye taşındığında, *Dönüşüm* ve *Dava* gibi yapıtların ortaya çıkmış olması tesadüf değildir. Gözlem gücü açısından bakıldığında Modernite'nin Kafka için ayrı bir fırsat olduğu ortaya atılabilir. Çünkü bu yeni dönem, *Üç Silahşörler*'den çok *Ulysses*'e benzediği söylenen (Ecevit 2016: 170) bir dönemdir. Nedensellik bağı ile akıp giden yaşamların olmadığı ve dolayısıyla duru anlatıların da olamayacağı bir süreçtir. Haliyle Kafka'nın gerçek katmanda karşılaştığı, gözlemlendiği, kuvvetle muhtemel bizzat deneyimlediği olguları, kurmaca katman olarak *Dava* romanına bir bütün olarak hasrettiği söylenebilir.

Kafka'nın *Dava* romanına aktardığı diğer otokurmaca unsurlar, görece daha görünür niteliktedir. Özünde büyük ölçüde soyut bir aktarım yapan metin (krş.: İlkılıç 2019: 26), Modernite'ye dair verileri de bu doğrultuda, metnin tamamına yayılacak şekilde ve kısmen gizli ya da görece daha soyut sunmaktadır. Ancak, Modernite'nin dışındaki diğer otokurmaca veriler, bunlara kıyasla daha az soyuttur. Okurun gözüne çarpan ilk veri, romanda seçilen karakter adlarıdır. Bir yanda ana figür Josef K., diğer tarafta nöbetçi Franz, Bayan Bürstner isimleri Kafka'nın otobiyografik unsurlarını metne taşımasının ilk göze çarpan örnekleri olarak görünmektedir. K.'yı Kafka'nın diğer benliği (alter ego) olarak görmek mümkündür. Diğer taraftan Josef'in ise kutsal metinlere gönderme ile hapis edilmiş ruh, haksızlığa uğramış beden olarak seçilmiş olması muhtemeldir. Franz adının K.'dan ayrılarak karşısındaki bir figüre verilmiş olması ise diğer benlikle bağlantılı olarak kimlik bölünmesi/yarılması, kimliksizlik gibi ontolojik sorunlara gönderme olarak alımlanabilir. Zira hem Franz Kafka'nın hem de Josef K.'nın kendi beliklerine rağmen, ilkel dürtüler ile kendilerine hâkim olamayarak çeşitli eylemlere başvurdukları ortadadır. Josef K.'nın içinde bulunduğu olağandışı duruma rağmen “[...] K. haftada bir gün geceleri meyhanede sabahın erken saatlerine kadar

garsonluk yapan, gündüzleri de konuklarını sadece yatakta ağırlayan Elsa adında bir kıza gidiyordu.” (Kafka 2017: 16) şeklinde anlatılan eylemden geri duramaması, Franz Kafka’nın Felice Bauer ile nişanlı iken Grete Bloch ile olan ilişkisi ve hatta bu süreçte Bloch’un Kafka’dan gebe kalmış olma ihtimali söylentisini (Sarı 2019: 9) ve *Günlükler*’ine yazdıklarını (krş.: Kafka 2013: 517) hatırlatmaktadır. Ek olarak Josef K.’nin Bayan Bürstner, Leni ve mübaşirin karısı ile olan ilişkileri, net bir şekilde “çapkınlığı ve ahlaksızlığı” (Sarı 2019: 9) dillendirilen Franz Kafka’nın kadınlarla olan ilişkilerini² yansıtmaktadır. Aynı şekilde Bayan (Fräulein) Bürstner’i, Felice Bauer’in “F. B.” olarak metne dâhil edilişi olarak görmek de mümkündür. Bunlar aşırım yorum sınırına girmeyen, Kafka’nın karakteristik yapısı ve Kafkaesk anlatı stili ile uygun çıkarımlardır. Dolayısıyla gerek gerçek figür olarak Franz Kafka’nın, gerekse kurmaca figür olarak Josef K.’nin kendi benliklerine rağmen, ruhun derinliklerindeki bir gücün etkisiyle çeşitli eylemlere başvurdukları söylenebilir.

Franz Kafka’nın *Yargı* metnindeki “F. için” ithafı (Kafka 2015: 59) veya *Dönüşüm* metnindeki “Samsa” adı (Kafka 2015: 73-132), Kafka’nın bu tür kodlamalarla gerçek yaşama dair verileri kurmacalaştırmaya olan eğilimini göstermektedir. *Günlükler*’inde de bu doğrultuda kullanımlara başvurduğu görülebilir (krş.: Kafka 2013: 467-469). Kafka’nın “F. için” ithafının detayının sorulması üzerine ne diyeceğini bilemeyerek gülümsemesi (Janouch 2008: 26), “Samsa” adının “Kafka” adının şifresi olduğu söylenmesinin üzerine ise “Bir şifrenin sözü edilemez. Samsa tümüyle Kafka değildir. Değişim -bir bakıma- boşboğazlık niteliği taşıyorsa da bir itiraf sayılmaz.” (Janouch 2008: 27) demesi, gerçek ile kurmaca ayrımını ne denli ölçülü yapabildiğini ve kurmacalaştırılan gerçeklerin de kuramsal olarak nasıl ele alınması gerektiğinin farkında olduğunu göstermektedir. Kafka, kurmaca figür olarak Samsa’nın tümüyle Kafka olmadığını, fakat Kafka’dan tamamen bağımsız bir figür de olamayacağını belirtir. Diğer bir taraftan, kurmaca metnin gerçek/öğretici metinden ayrıldığı ve “boşboğazlık” olduğu bir noktada, kurmaca metnin bir günlük ya da mektup olarak “itiraf” niteliğinde gerçek metin olarak ele alınamayacağını dillendirir. Ancak, Kafka’nın bu türlerle nasıl oynadığı, gerçek metinlerinde dahi ne tür edebi tuzaklar kurduğu açıktır. Bu ifadeleri dillendirdikten hemen sonra “[...] insanın kendi ailesindeki böceklerden söz açması bir incelik, mahremiyete saygı mıdır?” (Janouch 2008: 27) diye sorması ya da “Gördünüz mü, ne kadar ahlaksız biriyim?” (Janouch 2008: 27) diyerek gülmesi ve “yakayı sıyırmak” (Janouch 2008: 27) istemesi, Kafka’nın söz konusu yaklaşımının kanıtları niteliğindedir.

Kafka roman kuramına hâkim biri olarak, gerçek ile kurmacanın hangi noktalarda ayrılması gerektiğinin farkındadır. Ancak, edebi yanının güçlülüğü nedeniyle mektup, günlük gibi metinlerinde dahi kurmacaya başvurmaktan da geri durmamaktadır. Aynı şekilde, kurmaca olan metne de amatör yazarların tüm metinlerinin veya genellikle başarılı romancıların dahi ilk metinlerinin aksine Kafka, bilinçli ve ölçülü olarak gerçek

² *Tüm baş ağrılarına, uykusuzluğa, saçların ağarmışlığına ve umutsuzluğa aldırılmayarak kızlardan gelen ayartılara diretemeyişim. Sayıyorum: Yazdan beri en az altı tane. Bir türlü karşı koyamıyorum; hayran olunacak bir kıza hayranlık duymaz, kanatlanmış çıkıp gelen hayranlık duygusu bitkin düşene kadar komplimanlarda bulunmazsam dünyalar başıma yıkılıyor sanki. Altı kızın altısına karşı da hemen yalnızca kendiliğimden bir suçluluk hissediyorum; ancak biri var ki, bir başkasının aracılığıyla bana suçlamalar yöneltiyor* (Kafka 2013: 517).

unsurlar hasretmektedir. Salt modernist romanın aksine, işin adeta ironisini yapmaktadır. Bu ironiyi, gerçek ya da kurmaca çoğu metninde adeta bir teknik olarak kullanmaktadır.

Genel itibarıyla, yeterince okuma ve yazma edimlerine başvurmamış yazarların özellikle başlangıç metinlerinde otobiyografik unsurların fazlalığı araştırmacıyı şaşırtmaz. Elleriindeki neredeyse tek veri kendi yaşamları ve deneyimleridir. Bu tür yazarların yanı sıra güçlü romancılarda dahi bu tarz durumlarla karşılaşmak mümkündür. Thomas Mann veya Orhan Pamuk gibi farklı coğrafya ve zamanlara ait ve Nobel ödülü sahibi isimlerde de bu durum görülebilir. Dolayısıyla bu tür isim ve bu yöndeki metinlerde otokurmaca daha saptanabilir durumdadır. Ancak, Franz Kafka söz konusu olduğunda ise, Kafka'nın gerek roman kuramına olan hâkimiyeti gerekse gerçek metin ile kurmaca metin arasındaki geçişlerin adeta ironisini yapması incelemeyi güçleştirmektedir. Hangi unsurların gerçekten kurmacaya taşındığı, gerçek metinde hangi unsurların kurmaca olduğu ya da Kafka'nın zihin dünyasında nelerin gerçek veya kurmaca kılındığı gibi sorulara ancak muğlak yanıtlar bulunabilmektedir. Fakat gerçek olan, Franz Kafka'nın, *Dava* metnini kendi "yargılanma" eyleminden sonra kaleme aldığıdır.

"Otelde mahkeme" (Kafka 2013: 422) ifadesi, Franz Kafka'nın *Askanischer Hof* otelinde yaşadıkları için yaptığı nitelendirme. "Beni yargılayan kişiler" (Kafka 2013: 756) olarak gördüğü başta Felice Bauer ile Grete Bloch olmak üzere insanlar, Kafka'yı 12 Temmuz 1914'te (krş.: Kafka 2013: 755-756; Sarı 2019: 7) mahkûm eder ve Kafka ile Bauer arasındaki nişan bozular. Ardından ise şu yaşanır ve *Dava* romanının temeli atılır:

[...] yargılanırken aşırı susmuş ve ruhunda sonsuz bir utancın oyuğuyla kendisini teskin eden Felice'nin kızkardeşi ile bir lokantaya giren Kafka vejetaryen olmasına, evde ve normal yaşantısında et yememesine rağmen bu lokantada kendine kanlı bir steak söylemesi ve onu kanlı kanlı mideye indirmesi [...] Kafka bu utançla *Dava*'ya başlar ve *Dava*'nın kökeninde bu utanç duygusu yatmaktadır. (Sarı 2019: 9-10)

Dava romanının hangi otokurmaca unsurları barındırdığını tartışmaktan çok, metnin tamamının Franz Kafka'nın gerçek yaşantısının bir kesitini ele aldığı ve bu yönüyle temelde yine tamamının otokurmacadan oluştuğunu belirtmek gerekir. Kafka'nın ustaca ve ölçülü bir şekilde metne aktardığı otobiyografik unsurlar, ikincil kaynaklar ya da söyleşi, günlük gibi metinler yardımıyla ancak saptanabilmektedir. Öteki türlü *Dava* romanı, diğer metinlerin yokluğunda incelendiğinde fazla sayıda otokurmaca verileri sunmayacağı muhtemeldir. Ancak, Felice Bauer ve Grete Bloch ile olan süreç ve ardından yaşananlar *Dava* romanının, adeta bir bütün olarak otokurmacadan oluştuğunu göstermektedir.

Askanischer Hof adlı otelde [...] Grete'ye yazılan mektuplar Felice'ye gösterildiğinde, sadece dört kişinin olduğu o mahkemede davacı yani müştekinin Felice, yargıcin Grete Bloch olduğu bu mahkemede Kafka uzun susuşu ve kadim bir utançla, 'öldükten sonra bile hayatta kalan utançla' o otelden ayrılır. Bu olaydan iki hafta sonra da zaten güncelerine Josef K., kapıcı, gözetleme altında bulunma durumu ile ilgili *Dava* adlı romanın önemli içeriklerini sayacak doneler yazılır. İki hafta sonra da *Dava* adlı romana başlar. (Sarı 2019: 37)

Sadece tematik olarak değil, teknik ve zamansal olarak da Franz Kafka ile Josef K. arasındaki otobiyografi ve otokurmaca bağlantıları bu alıntıda görülmektedir. Kafka'nın,

kendisini yargılayanlar için kullandığı “[...] onlar için, benim için iğrenç bir durumdu; hani öyleydi ki, onların yerinde aslında ben kendim oturuyordum sanki [...]” (Kafka 2013: 756) ifadeleri, kendi kendisini yargıladığını göstermektedir. Dolayısıyla sadece Felice Bauer’e veya Grete Bloch’a göre değil, kendisine göre de suçludur ve kendisini yargılamaktadır. Bu yüzden Kafka’nın yazma edimine başvurarak, kendi kendisini yargılayabileceği ve kendiyi hesaplaşabileceği bir metne başlamış olması kuvvetle muhtemeldir.

Metne otobiyografik unsurların taşındığının diğer bir göstergesi ise suç sorunsalıdır. Franz Kafka’nın gerçek katmanda suçlu olup olmadığı büyük ölçüde nettir. Elbette nişanlı olduğu kişiyi başka biriyle, özellikle de nişanlı olduğu kişinin arkadaşı ile mektuplar gibi somut ve reddedilemeyecek kanıtlar üzerinden aldatması Kafka’yı suçlu kılmaktadır. Öte yandan, kendine hâkim olamadığı için bu tür eylemlerin içinde bulunduğunu kabul etmesi (Kafka 2013: 517) Kafka’nın suçluluğunu tartışılır kılabilir. Josef K.’nin da kurmaca katmanda suçlu mu, masum mu olduğu ise okur takdirindedir. Metnin ilk ve son cümlesinin birbirleriyle olan bağlantısı göz önünde bulundurulduğunda; “Biri Josef K.’ya iftira atmış olmalıydı, çünkü kötü bir şey yapmadığı halde bir sabah tutuklandı.” (Kafka 2017: 1) ifadesi K.’nin suçsuz olduğunu, “‘Bir köpek gibi!’ dedi, sanki utanç kendisinden sonra yaşamaya devam edecekti.” (Kafka 2017: 216) ifadesi ise K.’nin suçlu olduğunu aktarmaktadır. Metnin tamamı ele alındığında ise, Josef K. bir taraftan suçludur, diğer taraftan ise suçsuz. Gerçek katmanda Felice Bauer’e karşı gerçekleştirdiği eylemde de hem suçlu hem suçsuzdur. Dolayısıyla *Dava* romanı, Franz Kafka için gerçek yaşama dair bir deneyimin yazma edimi üzerinden hesaplaşma alanı olarak görülebilir. Buna paralel olarak romanın, sadece otobiyografik bazı unsurların kurmacalaştırılarak olaya hasredildiği bir metin olarak değil, tamamı otokurmacadan oluşan bir metin olarak ele alınması gerekir.

Sonuç

Otobiyografik unsurların yazar tarafından kurmaca metne taşınması olarak görülebilecek otokurmaca, 20. yüzyıl itibarıyla ortaya çıkan gerçek ve kurmaca ilişkisi bağlamında edebiyatta sıkça karşılaşılan bir olguya dönüşmüştür. Normal şartlarda, amatör yazarlarda karşılaşılan otobiyografik unsurların kurmacalaştırılması durumu, bu dönem ile birlikte, gerçek ve kurmaca sorunsalı bağlamında adeta bir teknik halini almıştır.

Franz Kafka, yazma edimine dair ilham ve benzeri gibi herhangi bir sorun yaşamayan bir yazar olarak en umulmadık noktalardan dahi, tematik malzeme yaratabilmektedir. Fakat buna rağmen, gerçek ile kurmaca ilişkisini sorunsallaştırma yolunda, kendi yaşamına dair verileri kurmacalaştırmaktan geri durmamıştır. Bu eyleme, yazabileceği bir malzeme bulamadığından ya da ilham sorunu yaşadığından değil, bir teknik olarak başvurduğu ise açıktır.

Kafka’nın metinlerinde okur genellikle, elinde olmaksızın, metin içinde yazarın bilindik yaşamına dair unsurlar arar. Okur tarafından bu eyleme başvurma durumu diğer birçok yazar için de geçerlidir; ancak, Kafka’nın ilgi çekici bir yaşam öyküsü sunması

nedeniyle, Kafka metinlerde daha ileri boyuttadır. Nitekim okur açısından yersiz bir dürtü de değildir. *Dava* romanı, Kafka'nın nişanlıyken, sorun yaşadığı nişanlısı Felice Bauer'i durumu düzeltmek için aracı olan Grete Bloch ile aldatması ve bunun sonucunda Bauer ve Bloch'un da aralarında bulunduğu birtakım kişiler tarafından yargılanmasına dayanır. Kafka, *Askanişer Hof* otelindeki yargılanmasından bir süre sonra *Dava* romanına başlamıştır.

Bu çalışmada, gerçek bir figür olarak Franz Kafka'nın ve gerçekte yaşadığı olayların, *Dava* romanına tematik ve teknik açıdan yansıdığı saptanmıştır. Olay elbette gerçek katmanda olduğu şekliyle doğrudan metne aktarılmamış, Kafka tarzıyla doneler olarak metnin tamamına hasredilmiştir. Kafkaesk anlatıma paralel bir şekilde tekinsiz, korkunç ve tehditkâr tarzda ve parçalar halinde kurmaca figür Josef K.'nin tutuklanması, yargılanması ve cezalandırılması aktarılmıştır. Bir yandan K.'nin iftiraya uğradığı dile getirilirken, diğer tarafta bir köpek gibi öldürüldüğü sonucu ifade edilmiştir. Bu ikilemin yanı sıra K., bir yanda ciddi bir meselenin ardında koştururken, diğer yanda ciddiyetten uzak eylemler içindedir. Teknik açıdan bakıldığında ise, "Josef" adının seçilmiş olması ve bu ada "K." anonim soyadının eklenmiş olması, Franz adının bir nöbetçiye verilmiş olması, Bayan (Fräulein) Bürstner'in oluştuğu "F. B." metne aktarılan otokurmaca unsurlar olarak temanın yanına eklenebilir. Hem tematik hem teknik unsurlara ek olarak Modernite'nin modern insana sunduğu atmosferin içinde, bireyin birey olamaması, nedensellikten uzak yaşantılar, gerçek ve kurmaca ilişkisinin altüst olması, metnin tamamına yayılmaktadır. İçerisinde yaşadığı zamanı, mekânı ve en önemlisi de kişi olarak hissettiklerini Kafka, kurmacalaştırarak metne taşımıştır.

Romandaki bu unsurlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Franz Kafka'nın gerçek yaşamına dair unsurları kimi noktalarda parçalar halinde, kimi noktalarda ise metnin tamamına yayılacak şekilde, kurmaca bir metin olan *Dava* romanına aktardığı söylenebilir. Bu yönüyle ve sunduğu veriler itibarıyla, *Dava* romanının Kafka biyografisinin kurmacası, dolayısıyla da bir bütün olarak otokurmaca bir metin olduğu hipotezi ortaya atılabilir.

Kaynakça

- Ecevit, Yıldız** (2016): *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Glück, Helmut / Rödel, Michael** (2016): *Metzler Lexion Sprache*. Stuttgart: Metzler Verlag.
- Gronemann, Claudia** (2019): Autofiction. Wagner-Egelhaaf, Martina (Ed.): *Handbook of Autobiography/ Autofiction*. Berlin/Boston: De Gruyter, 241-246.
- İlkılıç, Süreyya**. (2019): Franz Kafka'nın Türkiye'de Alınlanması. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 7(1), 14-33.
- Janouch, Gustav** (2008): *Kafka ile Söyleşiler*. (Çev.: Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kafka, Franz** (2013): *Günlükler*. (Çev.: Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kafka, Franz** (2015): *Bütün Öyküleri*. (Çev.: Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.

- Kafka, Franz** (2017): *Dava*. (Çev.: Gülperi Sert). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sarı, Ahmet** (2016): *Kafkamakine*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Sarı, Ahmet** (2019): *Edebiyat ve Utanç*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Sarup, Madan** (2019): *Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm*. (Çev.: Abdülbaki Güçlü). Ankara: Pharmakon Yayınevi.
- Stevick, Philip** (2017): *Roman Teorisi*. (Çev.: Sevim Kantarcıoğlu). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Wagenbach, Klaus** (1995): *Kafka*. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch.
- Wagner-Egelhaaf, Martina** (2005): *Autobiographie*. Stuttgart: Springer-Verlag.
- Zipfel, Frank** (2009): Autofiktion. Zwischen den Grenzen von Faktualität, Fiktionalität und Literarität. Winko, Simone vd. (Ed.): *Grenzen der Literatur*. Berlin: Walter de Gruyter, 285-314.